

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen päätös koskien rauhoitettujen lintulajien pesinnän häirintää ja pesien, munien ja poikasten hävittämistä

1 Hakija

Utajärven kunta

2 Asia

Lupahakemus tervapääskyn (*Apus apus*) ja varpusen (*Passer domesticus*) pesinnän häirintää ja pesien, munien ja poikasten hävittämiseen 30.9.2027 asti kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi Utajärvellä, Pohjois-Pohjanmaalla.

3 Hakemus

Hakija hakee lupaa hävittää tervapääskyn ja varpusen pesiä osittain purettavan koulurakennuksen purkutyön yhteydessä. Rakennuksen purkaminen on jo aloitettu, joten pesiä ei voida enää siirtää työturvallisuuden vuoksi. Rakennus puretaan sisäilmaongelmien ja homeen takia.

Hakemus koskee kaikkia rakennuksessa olevia pesiä ja niissä olevia munia ja poikasia. Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellisen yhdistyksen edustajan 30.6.2026 tekemän tarkastuskäynnin perusteella tervapääskyjä lenteli alueella eikä pesintää rakennuksessa voitu poissulkea. Niiden pesinnän arvioidaan olevan hautomisvaiheessa, mutta pesien olemassaolosta tai sijainnista ei ole varmuutta. Tervapääskyjen ei nähty menevän purettavaan rakennukseen. Varpusia nähtiin vähintään kolme paria liikkumassa alueella ja kuljettamassa ruokaa tai pesätarpeita purettavan rakennuksen katteen alle.

Purettava rakennus on osa isompaa kokonaisuutta, josta uusi osa rakennuksesta jää käyttöön. Samassa pihapiirissä on myös uusi rakennus. Alueella on runsaasti samankaltaisia rakennuksia, joissa varpuset ja tervapääskyt pesivät. Purettavan osan tilalle rakennetaan matalampi, yksikerroksinen rakennus.

Purettavan rakennuksen osan tulee olla työmaa-aikataulun mukaan purettuna lokakuun 2026 loppuun mennessä, olettaen, ettei isoja viivästyksiä tule. Purkutöiden valmistuttua alkaa uuden rakentaminen vanhan osan tilalle. Rakennus tulee olla käyttöönotettu syyskuun 2027 loppuun mennessä. Rakennus on koulurakennus ja rakennuksen jäävän osan lämmitys sekä käyttövesi on jouduttu katkaisemaan. Purkutöiden siirtäminen pesimäajan ulkopuolelle viivästyttäisi hanketta kokonaisuudessaan kohtuuttomasti koulun toiminnot huomioiden. Koululla tulee olla lämmitys ja lämmin käyttövesi kytkettynä koulujen alkaessa elokuussa 2026. Jos purkamista siirretään kuukaudella, siirtyy myös käyttöveden ja lämmityksen päälle kytkeminen kuukaudella. Koulun toiminta vaatii käyttöveden ja lämmityksen päällä olon heti koulujen alkaessa.

4 Määräykset, joita hakemus koskee

Tervapääsky ja varpunen ovat luonnonsuojelulain (9/2023) 69 §:n nojalla rauhoitettuja. Lisäksi ne ovat erittäin uhanalaisia.

Luonnonsuojelulain 70 §:n mukaan rauhoitetun eläinlajin tahallinen tappaminen ja vahingoittaminen on kielletty.

Luonnonsuojelulain 70 §:n mukaan rauhoitettujen eläinlajien pesien sekä munien ja yksilöiden muiden kehitysasteiden ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen on kielletty. Pesiä koskeva kiello on voimassa ympärivuotisesti, kun kyse on toistuvasti käytetystä pesästä. Tervapääsky käyttää samoja pesiä toistuvasti.

Luonnonsuojelulain 70 § kieltää rauhoitettujen eläinlajien tahallisen häirinnän, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muutonaikaisilla levähdysalueilla tai muuten lajien elämänsyklin kannalta tärkeillä alueilla.

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukaan Lupa- ja valvontavirasto voi myöntää luvan poiketa kielloista, jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole, mm. kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi. Poikkeuksesta ei saa olla haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle.

5 Päätös ja lupaehdot

Lupa- ja valvontavirasto myöntää hakijalle luvan tervapääskyn ja varpusen pesinnän häirintään ja pesien, munien ja poikasten hävittämiseen alla luetelluin ehdoin.

1. Lupa on voimassa 30.9.2027 asti.
2. Tällä luvalla saa hävittää kaikki purettavan rakennuksen osan rakenteissa olevat tervapääskyn ja varpusen pesät, munat ja poikaset.
3. Jos mahdollista, pesiä tulee pyrkiä säilyttämään niiden luonnolliseen tuhoutumiseen tai poikasten lähtemiseen asti.
4. Mikäli purkutyön aikana löydetään eläviä poikasia, eikä niitä voida kasvattaa täysikokoiseksi ja vapauttaa myöhemmin luontoon, ne tulee lopettaa eläinten hyvinvointilain mukaisesti.
5. Jatkossa tervapääskyn ja varpusen pesinnät rakennustyömaalla tulee ensisijaisesti ennaltaehkäistä. Tällä luvalla saa kuitenkin häiritä pesintöjä ja tarvittaessa hävittää uudet pesäaihiot paikoista, joissa ne estävät rakentamisen edistymisen.
6. Hävitetyt tervapääskyn pesäpaikat tulee korvata asentamalla koulun alueelle vähintään kymmenen (10) tervapääskyn keinopesää 30.4.2027 mennessä. Keinopesien sijoittelussa tulee ottaa huomioon lajin pesimäbiologia.

7. Hakija vastaa siitä, että kaikki luvan mukaisiin toimenpiteisiin osallistuvat henkilöt noudattavat tämän luvan ehtoja.
8. Tämä lupa tai sen kopio on oltava mukana toimenpiteitä tehtäessä (esim. puhelimessa) ja pyydettyessä lupa on esitettävä.
9. Hakija vastaa tarvittaessa yhteydenpidosta muihin viranomaisiin ja maanomistajiin.
10. Lupa- ja valvontavirasto valvoo lupaehtojen noudattamista. Luvan valvonnan yhteydessä voidaan tarvittaessa tehdä tarkastuksia.
11. Luvan käytöstä tulee raportoida vuosittain 30.9. mennessä. Raportti toimitetaan Lupa- ja valvontaviraston kirjaamoon (kirjaamo@lvv.fi) päätöksen asianumerolla LVV-U/102672/2026 varustettuna. Raportista tulee ilmetä raportointiaikana tehdyt toimenpiteet, hävitettyjen varpusten ja tervapääskyn pesien määrät sekä asennettujen tervapääskyn pönttöjen määrä ja asennusajankohta. Lisäksi raportista tulee ilmetä, löydettiinkö purku- tai rakennustyön aikana eläviä linnunpoikasia, ja saatiinko niitä kasvatettua täysikokoiseksi.

6 Perustelut

Hakemus täyttää luonnonsuojelulain 83 §:n ehdot ja poikkeuslupa voidaan myöntää.

Poikkeuslupa on tarpeen kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi. Purettava rakennus sijaitsee koulun kiinteistöllä, ja koulurakennuksesta on sen vuoksi katkaistu käyttövesi ja lämmitys. Koululla tulee olla käyttövesi ja lämmitys kesäloman päätyttyä lasten ja henkilökunnan terveyden turvaamiseksi. Asiaan ei ole muuta tyydyttävää ratkaisua, koska remontti on suunniteltu niin, että lukukausi jatkuu kyseisellä kiinteistöllä, eikä koulujen aloituspäivämäärää voida siirtää työmaan vuoksi.

Pesimäkaudella 2027 lintujen pesinnät rakennustyömaalla tulee ensisijaisesti estää sikäli, kun ne estäisivät työmaan edistymisen. Tällä luvalla on kuitenkin sallittua häiritä tervapääskyn ja varpusen pesintää myös vuonna 2027, ja tarvittaessa hävittää niiden pesäaihiot paikoista, joissa ne estävät työmaan edistymisen. Rakentamisen viivästyminen altistaa uuden rakennuksen mm. kosteusvaurioille, joka vaarantaisi rakennuksen käyttäjien terveyden.

Lupa- ja valvontavirasto arvioi, että purettavassa rakennuksessa olevien tervapääskyn ja varpusen pesien, munien ja poikasten hävittäminen vuonna 2026 ja pesinnän estäminen vuonna 2027 ei vaaranna lajien suotuisan suojelutason saavuttamista. Tervapääskyn osalta pesien olemassaolo tai määrä ei ole varmasti tiedossa, mutta kiinteistölle jää rakennuksia, joissa ne todennäköisesti pesivät. Lisäksi hakija on veloitettu korvaamaan menetettävät pesäpaikat vähintään kymmenellä tervapääskyn tekopesällä ennen seuraavan pesimäkauden alkua, sillä rakennettava uusi rakennus on yksikerroksinen, eikä mataluutensa vuoksi sovellu tervapääskyn pesintään. Varpusen osalta kyse on noin kolmesta pesästä. Määrä on pieni, eikä merkittävästi vaikuta varpusen populaatioon. Myös

varpusen säilymistä alueella voidaan edistää asentamalla niille pönttöjä. Pöntöt voivat myös ohjata lintuja pesimään muualla, kuin rakennustyömaalla tai rakennusten koloissa.

7 Suoritemaksu

1500 euroa. Maksu määräytyy valtioneuvoston Lupa- ja valvontaviraston maksuista vuodelle 2026 antaman asetuksen (1177/2025) mukaisesti. Lasku toimitetaan erikseen. Luvansaaja voi vaatia oikaisua päätöksestä perittävään maksuun. Oikaisuvaatimusohje on liitteenä.

8 Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulain (9/2023) 1 §, 69 §, 70 §, 83 §, 121 §

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §

Hallintolaki (434/2003) 55 §

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §

9 Päätöksen voimaantulo

Lupa- ja valvontavirasto on lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §:n nojalla päättänyt, että tämä päätös pannaan täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Rakennuksen purkutyöt tulee voida saattaa riittävän pitkälle ennen koulujen alkua kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi. Luvan mukaisiin toimenpiteisiin tulee voida ryhtyä ennen kuin päätös on saavuttanut lainvoiman. Päätöksen täytäntöönpanoa ei voida päätöksen luonteen vuoksi lykätä.

10 Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä, päätös on annettu tiedoksi tavallisella sähköisellä tiedoksiannolla.

11 Asiakirjan hyväksyntä

Tämä asiakirja on hyväksytty/allekirjoitettu viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Kaisa Merimaa ja ratkaissut ylitarkastaja Tapio Aalto.

Liitteet

Valitusosoitus

Oikaisuvaatimusohje

Tiedoksi

ympäristöministeriö
Suomen ympäristökeskus
Oulun poliisilaitos
Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys
SLL Pohjois-Pohjanmaan piiri

Tämä asiakirja LVV-U/102672/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/102672/2026 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Aalto Tapio 07.07.2026 12:04

Esittelijä Merimaa Kaisa 07.07.2026 10:18